

STRATEGIA ROZWOJU
SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO
MIASTA

STAROGARD GDAŃSKI

2013 - 2020

Starogard Gdański, wrzesień 2013 roku

Spis treści

1.	WSTĘP.....	3
2.	ZASADY I ETAPY PRAC NAD STRATEGIĄ ROZWOJU.....	6
3.	FAZY REALIZACJI STRATEGII – 2004-2007, 2008-2013, PO 2013.....	8
4.	OTOCZENIE ROZWOJU STAROGARDU GDAŃSKIEGO – GLOBALNE, EUROPEJSKIE, BAŁTYCKIE, KRAJOWE, REGIONALNE.....	10
5.	NOWA PERSPEKTYWA FINANSOWA 2014-2020.....	17
6.	ANALIZA SWOT - MOCNE I SŁABE STRONY.....	21
7.	ANALIZA SWOT - SZANSE I ZAGROŻENIA.....	27
8.	MISJA.....	30
9.	CELE I DZIAŁANIA.....	32
10.	WIZJA STAROGARDU GDAŃSKIEGO W 2020 ROKU.....	48
11.	PROCEDURA AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU.....	50
12.	MONITORING REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU.....	51
13.	OGÓLNY HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII.....	52

1. Wstęp

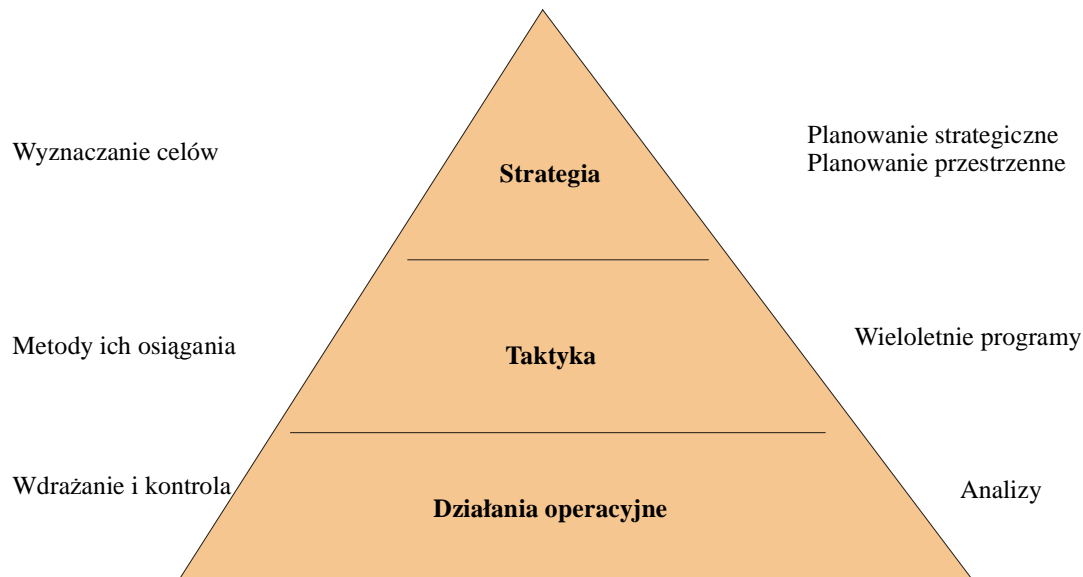
Planowanie strategiczne to systematyczne, ciągłe działania, podczas których samorząd przewiduje i planuje przyszłość, określa odpowiednie etapy realizacji i realne środki do jej osiągnięcia.

W strukturze zarządzania samorządu można wyodrębnić trzy poziomy:

- strategiczny,
- taktyczny,
- operacyjny.

Planowanie strategiczne mieści się na poziomie strategii.

Poniższy rysunek przedstawia położenie strategii wobec innych poziomów zarządzania i umiejscowienie planowania strategicznego.

Planowanie strategiczne jest procesem ciągłym i właściwie nigdy się nie kończącym. Efektywne planowanie strategiczne posiada trzy cechy:

- Pomaga samorządowi sformułować wspólne akceptowane cele i tak kierować rozwojem, by je osiągnąć.
- Przedstawia samorządowi cele i zadania rozwoju: jakie plany są do zrealizowania, jakie są niezbędne ku temu zasoby, jak osiągnąć założone cele.
- W przeciwieństwie do innych metod planistycznych, dobre planowanie strategiczne powinno skupiać się na wykonalnych, a nie pożądanym przedsięwzięciach. Musi ono zawierać realistyczną ocenę lokalnych zasobów, szans i zagrożeń.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, czyli uzgodniony plan działania w najważniejszych wspólnych sprawach jest obecnie standardowym dokumentem samorządów lokalnych w Polsce. W województwie pomorskim opracowano Strategie Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Wieloletni Plan Inwestycyjny Województwa Pomorskiego, wdrożono Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego i wiele innych programów.

Postęp w realizacji strategii rozwoju Starogardu Gdańskiego, jej sukcesy i porażki będą zależały od zaangażowania wszystkich uczestników tj. władz i mieszkańców miasta. Przede wszystkim jednak sukces Starogardu Gdańskiego będzie rezultatem zdolności do współdziałania władz samorządowych, podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych i wszystkich obywateli w najistotniejszych dla rozwoju miasta kwestiach.

Strategia jest planem długofalowym, więc co jakiś okres należy ją aktualizować aby skorygować jej zakres o zmieniające się warunki wewnętrzne i zewnętrzne wpływające na realizację.

W strategii przewidziano również możliwość aktualizacji dokumentu poprzez wprowadzenie korekt i modyfikacji, gdy zmieniają się uwarunkowania jej realizacji.

Powyższe przesłanki skłoniły Prezydenta Miasta Starogard Gdański do aktualizacji „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta Starogard Gdański” – uaktualnionej na podstawie Raportu o Stanie Miasta 2011.

Całość opracowania składa się z dwóch części:

- część pierwsza to opis podstawowych zagadnień z zakresu programowania strategicznego oraz przedstawienie sytuacji społeczno - gospodarczej i trendów rozwojowych w kraju oraz regionie.

Część druga, zasadnicza, to aktualizacja strategii rozwoju społeczno – gospodarczego miasta Starogard Gdański, w której zawarto mocne i słabe strony miasta, wskazano również szanse i

zagrożenia jego rozwoju, czyli przeprowadzono tzw. analizę SWOT. Zawarto główne kierunki działań, misję, cele główne i szczegółowe oraz wizję Starogardu Gdańskiego w 2020 roku. Misja, cele strategiczne i wynikająca z nich wizja miasta za 7 lat pozwalają odpowiedzieć na pytanie o przyszłą kondycję miasta. Misja jest przyrzeczeniem składanym społeczności miasta przez jego samorząd. Wizja miasta to jego obraz, jaki rysuje samorząd na dłuższy okres. Wizja prezentuje pragnienie tego, co ma być stworzone i osiągnięte, widziane zarówno z pozycji mieszkańców, jak i otoczenia miasta. Cele główne określają, co powinno być najważniejsze w działaniach władz samorządowych i całej społeczności Starogardu Gdańskiego, aby zgodnie z misją osiągnąć w 2020 r. stan określony w wizji.

Realizacja celów wymaga podjęcia działań zawartych w strategii. Uchwalenie tych działań nie zobowiązuje do ich pełnej i równoczesnej realizacji. Takim zobowiązaniem do realizacji są dopiero programy i projekty rozwojowe jako główny instrument wdrożenia strategii. Pierwsze takie programy już istnieją (np. "Wytworzenie markowych produktów turystycznych - strategia promocji i rozwoju turystyki miasta Starogard Gdański", Strategia budowy marki miasta Starogard Gdański, Program Operacyjny Mieszkalnictwo), inne są obecnie opracowywane. Znajdą one bezpośrednie odzwierciedlenie w budżecie miasta oraz bieżących działaniach Prezydenta i Rady Miasta Starogard Gdański.

2. Zasady i etapy prac nad strategią rozwoju

Strategia Rozwoju została opracowana zgodnie z podstawowymi zasadami planowania strategicznego, do których należy:

- Raport o Stanie Miasta, na podstawie którego zdiagnozowano kluczowe zagadnienia mogące mieć wpływ na rozwój miasta,
- analiza zewnętrznego i wewnętrznego stanu miasta,
- sformułowanie misji,
- określenie celów głównych i szczegółowych,
- określenie działań realizujących cele,
- ustalenie harmonogramu działań,
- bieżąca ocena rezultatów podejmowanych działań oraz stopnia zaawansowania realizacji celów.

Proces aktualizowania strategii rozwoju społeczno - gospodarczego ogólnie podzielony został na dwa etapy: formułowania strategii i wdrażania strategii.

Etap formułowania strategii obejmował:

- ustalenie zasad organizacyjnych prac nad strategią,
- określenie środowiska zewnętrznego i wewnętrznego,
- przeprowadzenie prac analitycznych i planistycznych, zmierzających do rozpoznania silnych stron miasta, na których należy opierać dalszy rozwój oraz słabych stron, które należy ograniczać, poprzez wykorzystywanie szans i minimalizowanie zagrożeń płynących z zewnątrz. Wyniki analizy SWOT były jednym z ważniejszych czynników w ustaleniu misji i celów rozwoju miasta,
- określenie zagadnień strategicznych,
- sformułowanie misji i strategicznych celów rozwoju miasta.

Proces planowania strategicznego wynika z potrzeby nadania bieżącym działaniom zaplanowanego charakteru.

Prace nad strategią rozwoju przebiegały w następujących etapach czasowych:

1. Stworzenie harmonogramu prac oraz określenie merytorycznych granic strategii rozwoju – luty 2012 rok.
2. Zebranie danych do Raportu o Stanie Miasta – maj – sierpień 2012 rok.
3. Opracowanie Raportu o Stanie Miasta – wrzesień – październik 2012 rok.
4. Aktualizacja na podstawie Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Starogard Gdański 2008-2018 oraz Raportu o Stanie Miasta analizy SWOT i celów – październik – grudzień 2012 r.
5. Spotkanie robocze z radnymi Rady Miasta Starogard Gdański - przedstawienie i dyskusja nad analizą SWOT (słabe, mocne strony miasta, szanse i zagrożenia dla rozwoju) oraz celami i działaniami w ramach strategicznej interwencji – listopad - grudzień 2012 rok.
6. Spotkanie robocze z kierownictwem Urzędu Miasta Starogard Gdański oraz przedstawicielami podległych jednostek organizacyjnych - przedstawienie i dyskusja nad stanem miasta, analizą SWOT oraz celami i działaniami w ramach strategicznej interwencji – luty 2013 rok.
7. Debata publiczna - spotkanie z mieszkańcami Starogardu Gdańskiego - przedstawienie i dyskusja nad stanem miasta, nad analizą SWOT oraz celami i działaniami w ramach strategicznej interwencji – marzec 2013 rok.
8. Weryfikacja dokumentów uwzględniających uwagi, opinie i sugestie – luty- marzec 2013 r.
9. Spotkanie z kierownictwem Urzędu Miasta Starogard Gdański - weryfikacja celów i działań w ramach strategicznej interwencji – marzec 2013 rok.
10. Opracowanie propozycji projektu strategii rozwoju i wysłanie go do ośrodków opiniotwórczych – kwiecień 2013 rok.
11. Przyjęcie opinii dostarczonych przez ośrodki opiniotwórcze i uwzględnienie ich w strategii rozwoju – kwiecień 2013 rok.
12. Konsultacje projektu strategii w komisjach Rady Miasta Starogard Gdański – kwiecień 2013 rok.
13. Zatwierdzenie Strategii Rozwoju na Sesji Rady Miasta Starogard Gdański – wrzesień 2013 rok.

3. Fazy realizacji strategii – 2004-2007, 2008-2013, po 2013

Fazy realizacji strategii rozwoju społeczno - gospodarczego Starogardu Gdańskiego powinny być zgodne z fazami realizacji planów strategicznych wyższego rzędu: krajowych, regionalnych i powiatowych. Faza przedakcesyjna dobiegła końca w 2004 r. Przy ciągle skromnych środkach przeznaczanych przez państwo na wsparcie rozwoju regionalnego, władze samorządowe Starogardu Gdańskiego, zgodnie z zaleceniami Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego, koncentrowały wysiłki na realizacji celów służących przygotowaniu kadr, wsparciu przedsiębiorczości oraz polepszeniu współpracy wewnątrz regionu. Oznaczało to pierwszeństwo celów związanych z rozwojem kapitału ludzkiego, zapewnieniem ładu społecznego oraz budową tożsamości lokalnej. W tym czasie należało się spodziewać znacznych napięć na rynku pracy, co wynikało z utrzymującego się od lat dodatniego bilansu ludnościowego i nasilenia procesów restrukturyzacji gospodarki. Przedsięwzięcia rozwojowe powinny były przede wszystkim służyć tworzeniu nowych miejsc pracy. Niestety, sytuacja na starogardzkim rynku pracy rozwinęła się w latach 2000-2003 niekorzystnie, bezrobocie w Starogardzie znacznie wzrosło.

W 2004 roku uzasadnione były nadzieje, że po przyjęciu Polski do Unii Europejskiej, gdy dostępne będą dużo większe środki na wsparcie rozwoju regionalnego i znacznie zwiększą się inwestycje prywatne, możliwa stanie się znacząca poprawa poziomu cywilizacyjnego, gospodarczego i infrastruktury, nastąpi zasadnicza poprawa dostępności komunikacyjnej regionu oraz pojawią się nowe funkcje i obiekty w metropolii Trójmiasta. Umożliwi to głębszą restrukturyzację i szybsze unowocześnienie gospodarki, polepszenie integracji komunikacyjnej regionu, w tym polepszenie powiązań Starogardu Gdańskiego z Trójmiastem i zagranicą, dalszą poprawę stanu środowiska przyrodniczego oraz doprowadzenie systemu edukacji do poziomu umożliwiającego przejście do rozwoju opartego na wiedzy.

Lata 2004-2007 charakteryzowały się przewagą korzyści nad negatywnymi skutkami członkostwa Polski w Unii Europejskiej. W dalszym ciągu konieczne były znaczne wysiłki na rzecz dostosowania państwa i gospodarki do wymogów unijnych.

W latach 2008-2013 samorząd Starogardu Gdańskiego realizował założenia strategii krajowych oraz województwa pomorskiego, które zostały ujęte w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Starogard Gdański 2008-2018. W ramach wdrażania założeń strategicznych przeprowadzono szereg dużych inwestycji miejskich z zakresu budowy i remontu dróg, poprawy układu komunikacyjnego, termomodernizacji budynków, modernizacji bazy

sportowo - rekreacyjnej. Realizowano również wiele projektów z zakresu kapitału ludzkiego odpowiadających bieżącym i przyszłym potrzebom społeczności Starogardu Gdańskiego.

Większość korzyści z przystąpienia do Unii, być może przyjęcia waluty Euro oraz gruntownej reformy finansów publicznych, pojawi się dopiero po 2013 r., kiedy Polska jako doświadczony członek Unii Europejskiej będzie miała pełny wpływ na kształtowanie jej polityki i budżetu.

W 2014 roku Unia Europejska wkroczy w nowy okres finansowania 2014 – 2020. Polska jako kraj w pełni zintegrowany ze strukturami Unii Europejskiej zarówno w kwestii prawodawstwa, społecznej i gospodarczej, nadal będzie głównym beneficjentem pomocy unijnej. Pomimo tego jest mało prawdopodobne aby gospodarka naszego kraju osiągnęła chociaż zbliżony poziom rozwoju do krajów „starej unii”. Nadal będziemy mogli liczyć na wsparcie strukturalne ze środków unijnych. Tym razem nastawione głównie na rozwój nowych technologii i innowacje gospodarcze. W tym miejscu otwierają się możliwości dla Starogardu Gdańskiego, który jako miasto o dużym potencjale gospodarczym, ma szansę na wykorzystanie wsparcia finansowego z Unii Europejskiej na rozwój przemysłowy w obszarze nowych technologii.

4. Otoczenie rozwoju Starogardu Gdańskiego – globalne, europejskie, bałtyckie, krajowe, regionalne

Proces globalizacji gospodarki i społeczeństwa ma charakter obiektywny. Jest rezultatem upowszechnienia technologii informatycznych ułatwiających kontakty i przyspieszających obieg dóbr, pieniądza i informacji oraz zwiększających mobilność osób. Dla miast średniej wielkości oznacza to zwiększenie konkurencji dla firm działających na ich obszarze. Ze względu na ciągle niższe koszty pracy w Polsce (pomimo presji wzrostu płac) globalizacja oznacza nowe szanse związane z pozyskiwaniem inwestorów zagranicznych oraz nowoczesnych technologii.

Informatyzacja, w tym zwłaszcza rozwój tzw. e-handlu, umożliwia też poszerzanie rynków. Jeśli starogardzkie firmy unowocześnią technologie, skonsolidują się, dostosują do zagranicznych wymagań i znajdą nisze rynkowe, mogą liczyć na napływ kapitału i rozwój. Miasto zyska trwałe i dobrze płatne miejsca pracy. W latach 2014-2020 można się spodziewać poprawy produktywności polskiej gospodarki. Będzie ona w tym czasie na ścieżce postępującego wzrostu, co będzie się objawiało:

- zwiększeniem inwestycji, w tym zagranicznych,
- przyspieszeniem modernizacji i wprowadzaniem nowych technologii,
- zwiększeniem nakładów na edukację, badania i wdrożenia.

Omawiając otoczenie realizacji strategii należy wspomnieć o Strategii Rozwoju Kraju¹.

25 września 2012 r. rząd przyjął średniookresową strategię rozwoju kraju, która określa cele rozwojowe Polski na najbliższe 8 lat. To kolejny etap porządkowania dokumentów strategicznych oraz budowy nowoczesnego systemu zarządzania rozwojem państwa.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 - główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych).

Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników

---

¹ Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne Społeczeństwo, Konkurencyjna Gospodarka, Sprawne Państwo – Streszczenie, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, wrzesień 2012 r.

zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej, a w szczególności w strefie euro.

W najbliższych latach kluczowe będzie pogodzenie konieczności równoważenia finansów publicznych i zwiększania oszczędności, przy jednoczesnej realizacji rozwoju opartego na likwidowaniu największych barier rozwojowych, ale też rozwoju w coraz większym stopniu opartego na edukacji, cyfryzacji i innowacyjności.

Szczególnie ważne będzie przeprowadzenie zmian systemowych, kompetencyjnych i instytucjonalnych sprzyjających uwolnieniu potencjałów i rezerw rozwojowych, a także środków finansowych.

Strategia wytycza trzy obszary strategiczne - Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Strategia średniookresowa wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy, jednocześnie jednak koncentrując się na potencjałach społeczno - gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione i wykorzystane będą stymulowały rozwój.

Celem głównym Strategii staje się więc wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane.

Strategia jest skierowana nie tylko do administracji publicznej. Integruje ona wokół celów strategicznych wszystkie podmioty publiczne, a także środowiska społeczne i gospodarcze, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym. Wskazuje konieczne reformy ograniczające lub eliminujące bariery rozwoju społeczno - gospodarczego, orientacyjny harmonogram ich realizacji oraz sposób finansowania zaprojektowanych działań.

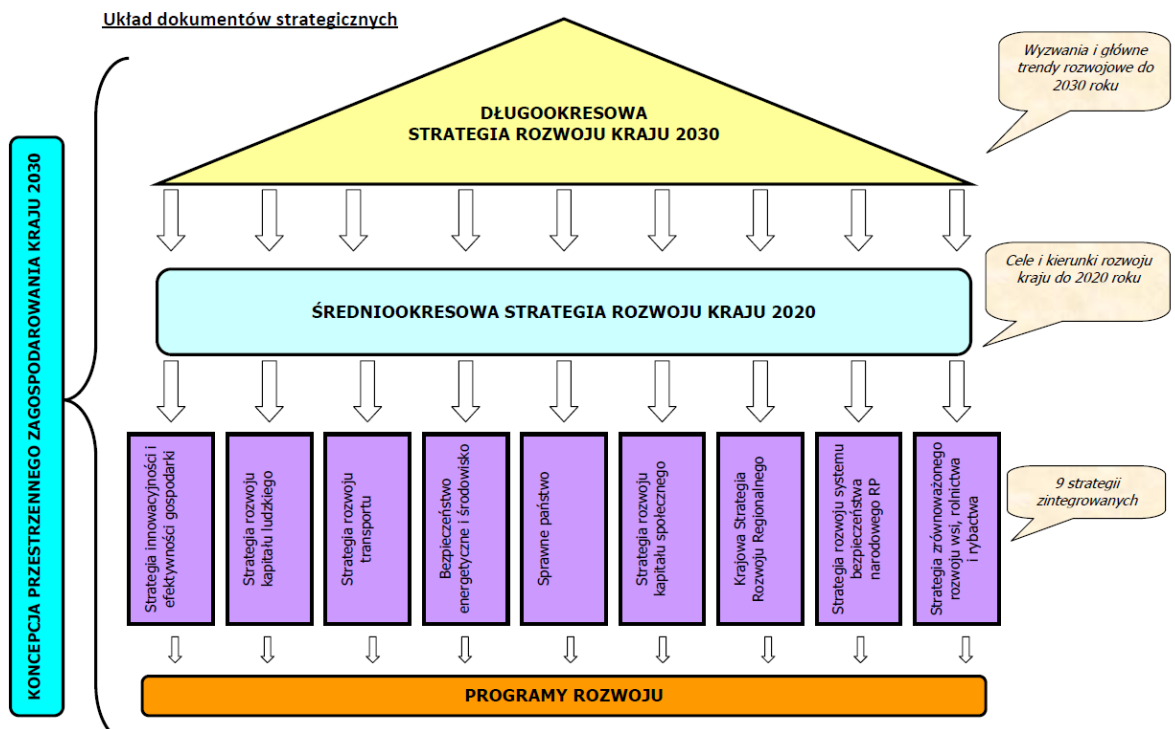
Podstawowym elementem procesu monitorowania Strategii Rozwoju Kraju 2020 będą zawarte w tym dokumencie wskaźniki kluczowe. Posłużą one przede wszystkim ocenie, w jakim stopniu

udało się osiągnąć zamierzone cele poprawy poziomu życia obywateli. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć:

lp.	Wskaźnik	Wartość w roku bazowym (2010)	Wartość w roku docelowym (2020)	Źródła dla 2010 r.
1	PKB na mieszkańca w PPS (UE27=100)	63	74-79	Eurostat
2	Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych ogółem (2010 =100)	100	138-142	GUS
3	Saldo strukturalne sektora instytucji rządowych i samorządowych w relacji do PKB (w %)	-7,8	-1	MF
4	Wskaźnik Globalnej Konkurencyjności // Miejsce w rankingu	4,51 // 39.	5,2 // 25.	WEF

Strategia Rozwoju Kraju 2020 będzie również odniesieniem na gruncie krajowym dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014 - 2020, tj. umowy partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, WPR i WPRyB). Wskazane w Strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne. Postęp w osiąganiu priorytetów rozwojowych UE będzie mierzony za pomocą następujących wskaźników:

lp.	Wskaźnik	Wartość w roku bazowym (2010)	Wartość w roku docelowym (2020)	Źródła dla 2010 r.
1	Nakłady na B+R (GERD) (w %)	0,74	1,7	GUS
2	Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata (w %) ogółem//kobiety//mężczyźni	64,6//57,7//71,6	71//69//73	GUS
3	Młodzież niekontynuująca nauki (w %)	5,4	4,5	GUS
4	Odsetek osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie (w %) ogółem//miasto//wieś	35,3//44,4//18,8	45//50//30	GUS
5	Energochłonność gospodarki (kgoe/1000 €)	363,7 (2009)	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej do poziomu ok.96 Mtoe w 2020 roku	Eurostat
6	Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto (w %)	9,5	15	GUS
7	Zmiana emisji gazów cieplarnianych w stosunku do 1990 r. (w %)	87,9	Redukcja emisji CO ₂	KOBiZE/GUS
8	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (wskaźnik zbiorczy trzech podwskaźników) (w %)	27,8	20-23	Eurostat

Starogard Gdański realizując strategię rozwoju społeczno-gospodarczego może liczyć na współpracę i wsparcie ze strony władz wojewódzkich. Priorytety, cele i zadania strategiczne, zostały ujęte w „Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020” przyjętej przez Sejmik Województwa Pomorskiego w dniu 24 września 2012 r.

Strategia wskazuje 3 cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Są one konkretyzowane przez 10 celów operacyjnych oraz 35 kierunków działań.

NOWOCZESNA GOSPODARKA	AKTYWNI MIESZKAŃCY	ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ
Wysoka efektywność przedsiębiorstw	Wysoki poziom zatrudnienia	Sprawny system transportowy
Konkurencyjne szkolnictwo wyższe	Wysoki poziom kapitału społecznego	Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna
Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna	Efektywny system edukacji	Dobry stan środowiska
	Lepszy dostęp do usług zdrowotnych	

Cele Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Cel strategiczny 1. NOWOCZESNA GOSPODARKA

Cel operacyjny

1.1 Wysoka efektywność przedsiębiorstw

Kierunek działania:

- 1.1.1 Upowszechnienie innowacji w przedsiębiorstwach i transfer wiedzy do gospodarki.
- 1.1.2 Wsparcie inicjatyw klastrowych i przedsięwzięć realizowanych przez klastry.
- 1.1.3 Wsparcie ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw.
- 1.1.4 Pozyskiwanie inwestycji zewnętrznych.
- 1.1.5 Zapewnienie dostępu do sieci szerokopasmowego internetu, w tym sieci o bardzo wysokiej przepustowości.

1.2 Konkurencyjne szkolnictwo wyższe

Kierunek działania:

- 1.2.1 Umiejdzynarodowienie uczelni wyższych i eksport usług edukacyjnych.
- 1.2.2 Współpraca międzyuczelniana w ramach regionu.
- 1.2.3 Współpraca uczelni wyższych i pracodawców dla poprawy jakości kształcenia.
- 1.2.4 Wsparcie subregionalnych ośrodków szkolnictwa zawodowego.

1.3 Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna

Kierunek działania:

- 1.3.1 Rozwój sieciowych i kompleksowych produktów turystycznych.
- 1.3.2 Stworzenie rozpoznawalnej, wysokiej jakości oferty kulturalnej.

Cel strategiczny 2. AKTYWNI MIESZKAŃCY

Cel operacyjny

2.1 Wysoki poziom zatrudnienia

Kierunek działania:

- 2.1.1 Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych.
- 2.1.2 Wspieranie rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw.
- 2.1.3 Poprawa jakości ponadgimnazjalnego kształcenia zawodowego i kształcenia ustawicznego.

2.2 Wysoki poziom kapitału społecznego

Kierunek działania:

- 2.2.1 Systemowe wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych.
- 2.2.2 Podnoszenie poziomu tożsamości regionalnej i lokalnej oraz integracja społeczności lokalnych.
- 2.2.3 Aktywne uczestnictwo w kulturze, sporcie i rekreacji.
- 2.2.4 Kompleksowa rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznych.

2.3 Efektywny system edukacji

Kierunek działania:

- 2.3.1 Zapewnienie wysokiej jakości edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym.
- 2.3.2 Poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej i zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3.
- 2.3.3 Rozwój systemowego wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (w tym szczególnie uzdolnionych).

2.4 Lepszy dostęp do usług zdrowotnych

Kierunek działania:

- 2.4.1 Poprawa dostępu do wysokiej jakości specjalistycznych usług zdrowotnych w zakresie chorób cywilizacyjnych.
- 2.4.2 Intensyfikacja działań profilaktycznych i diagnostycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych.

Cel strategiczny 3. ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ

Cel operacyjny

3.1 Sprawny system transportowy

Kierunek działania:

3.1.1 Rozwój systemów transportu zbiorowego.

3.1.2 Rozwój sieci drogowej wiążącej miasta powiatowe regionu z Trójmiastem oraz ich otoczeniem.

3.1.3 Modernizacja infrastruktury wiążącej węzły multimodalne z układem transportowym regionu.

3.2 Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna

Kierunek działania:

3.2.1 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej.

3.2.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

3.2.3 Rozwój systemów zaopatrzenia w ciepło i zwiększanie zasięgu ich obsługi.

3.2.4 Zmiana lokalnych i indywidualnych źródeł energii w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń.

3.3 Dobry stan środowiska

Kierunek działania:

3.3.1 Rozwój systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych.

3.3.2 Ograniczanie zagrożeń powodziowych.

3.3.3 Rozwój kompleksowych systemów zagospodarowania odpadów komunalnych.

3.3.4 Zachowanie walorów przyrody i poprawa spójności przyrodniczej.

3.3.5 Rozwój monitoringu środowiska oraz zagrożeń powodziowych.

Jednym z najważniejszych dokumentów strategicznych z otoczenia Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Starogardu Gdańskiego jest Strategia Rozwoju Powiatu Starogardzkiego. Określa ona cele strategiczne i programy polityki rozwoju Powiatu Starogardzkiego na lata 2003 – 2013.

Preferencje Strategii Rozwoju Powiatu Starogardzkiego:

<p>Cel pierwszy:</p> <p>Podniesienie spójności społecznej i poziomu wykształcenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozwój systemu oświaty, - Aktywizacja i edukacja dorosłych, - Rozwój instytucji społecznych . 	<p>Cel drugi:</p> <p>Wykorzystanie i rozwinięcie odrębności kulturowej Kociewia i jego walorów przyrodniczych, w celu rozwoju społecznego i gospodarczego</p> <ul style="list-style-type: none"> - Produkt turystyczny, - Ochrona środowiska, - Wspólna promocja turystyki na Kociewiu.
<p>Cel trzeci:</p> <p>Wzrost inwestycji zewnętrznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jednolita, profesjonalna oferta inwestycyjna, - Rozwój infrastruktury drogowej, - Specjalna Strefa Ekonomiczna. 	<p>Cel czwarty:</p> <p>Pomyślne dostosowanie rolnictwa do wymogów UE i poprawa wsparcia dla MSP</p> <ul style="list-style-type: none"> - Promocja lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw, - Wsparcie finansowe i organizacyjne, - Przyjazny urząd.

Współpraca międzygminna i wewnątrzregionalna to dobra współpraca z Gminą Starogard Gdański (wiejską) i Powiatem Starogardzkim, która jest warunkiem niezbędnym pomyślnej realizacji strategii. Bezpośrednie otoczenie miasta nie znajduje się w jurysdykcji jego władz. Problemy budownictwa mieszkaniowego, transportu publicznego, ochrony środowiska, gospodarowania odpadami, turystyki i rekreacji, promocji itd., muszą być rozwiązywane wspólnie z władzami gminy wiejskiej i Powiatu Starogardzkiego. Współdziałanie to wymaga wielkiego wysiłku, zwłaszcza w kwestii pozyskiwania funduszy unijnych. Wspólne przedsięwzięcia mają dużo większe szanse uzyskania dofinansowania, niż samodzielne działanie. Szczególnie wskazana jest współpraca samorządów na rzecz budowy obwodnicy Starogardu Gdańskiego. Realizacja tej priorytetowej inwestycji przyczyni się do odciążenia miasta z ruchu tranzytowego oraz powstania nowych, atrakcyjnych terenów inwestycyjnych.

Inny ważny obszar wspólnych działań samorządów, powinien koncentrować się na budowie tożsamości regionalnej, pielęgnacji kultury i promocji Kociewia.

Starogard Gdański znajduje się w subregionie nadwiślańskim, obejmującym powiaty: starogardzki, tczewski, sztumski, malborski i kwidzyński. Stwarza to kolejną możliwość prezentowania swoich potrzeb i zabiegania o środki państwowe wobec władz wojewódzkich. Współpraca na tym obszarze rozwija się w ostatnich latach bardzo dobrze i powinna być rozszerzona.

5. Nowa perspektywa finansowa 2014-2020

Podział funduszy europejskich w latach 2014-2020²

Rząd przyjął 15.01.2013r. Założenia Umowy Partnerstwa. Założenia były szeroko konsultowane z przedstawicielami samorządów i partnerami społecznymi.

"Umowa Partnerstwa" jest głównym dokumentem strategicznym na poziomie krajowym, określającym zakres i sposób interwencji funduszy europejskich w nowym okresie programowania 2014-2020.

Odnosi się do takich kwestii, jak:

- zakres wsparcia ze środków europejskich w wybranych obszarach tematycznych
- liczba i zakres programów operacyjnych
- sposób podziału interwencji pomiędzy programy krajowe i regionalne
- zarys systemu wdrażania
- sposób uzupełniania się interwencji finansowych z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej oraz wspólnej polityki rybackiej³.

² Nowa Perspektywa. Rządowy Podział euro w latach 2014-2020, Serwis samorządowy PAP.

³ Założenia Umowy Partnerstwa. Podsumowanie 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

Przygotowane przez MRR Założenia Umowy Partnerstwa zawierają propozycje dotyczące m.in. celów i obszarów geograficznych Polski, których wsparcie jest szczególnie istotne dla rozwoju naszego kraju, podziału odpowiedzialności za zarządzanie funduszami pomiędzy władze krajowe i regionalne oraz zarys systemu wdrażania. Stanowią także podstawę rozpoczęcia prac nad programami operacyjnymi na lata 2014-2020.

W Założeniach zaproponowano, by skoncentrować znaczną część funduszy na tych obszarach kraju, które są szczególnie istotne z punktu widzenia jego rozwoju (nazwano je Obszarami Strategicznej Interwencji – OSI). Są to:

- Polska Wschodnia;
- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne (obszar funkcjonalny to obszar, niekoniecznie tożsamy z granicami administracyjnymi, na którym pomiędzy samorządami występują pewne zależności, np. wspólne bariery, wspólne atuty. Miasto i okoliczne gminy mogą tworzyć obszar funkcjonalny np. w obszarze zatrudnienia, gdy ludzie z ościennych gmin pracują w mieście),
- miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji;
- obszary, w szczególności wiejskie, o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe; - obszary przygraniczne.

Działania w tych obszarach będą wyodrębniane na poziomie programów krajowych i regionalnych np. poprzez wydzielenie oddzielnych osi priorytetowych, bądź działań dedykowanych tym obszarom (dla Polski Wschodniej powstanie osobny program). Wskazanie powyższych OSI w Założeniach nie oznacza, że pieniądze unijne będą inwestowane tylko tam. Możliwe będzie wspieranie innych obszarów.

Według propozycji MRR fundusze unijne w latach 2014-2020 będą w Polsce realizowane za pomocą 8 programów wdrażanych z poziomu kraju (zarządzać nimi będą odpowiednio ministrowie rozwoju regionalnego i rolnictwa), w tym 1 programu ponadregionalnego, obejmującego województwa Polski Wschodniej (lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie) oraz 16 programów regionalnych (pieniężmi dysponują marszałkowie województw).

Programy regionalne będą dwufunduszowe, co oznacza, że z ich środków będzie można realizować zarówno „projekty miękkie” (np. szkolenia) oraz twarde inwestycje w infrastrukturę. Będą także wdrażane programy dotyczące współpracy terytorialnej.

Zmiany w stosunku do perspektywy 2007-2013

1. Planowany jest wzrost środków (z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) zarządzanych na poziomie regionalnym. Będzie to niemal 60 proc. alokacji na te dwa fundusze, czyli o ok. 20 pkt proc. więcej niż obecnie (nie licząc Mazowsza - ze względu na inne zasady dotyczące tego województwa). To w ramach regionalnych programów operacyjnych będzie oferowane wsparcie np. dla małych i średnich przedsiębiorstw.
2. Znacznie szersze zastosowanie instrumentów finansowych (np. pożyczki, poręczenia), zwłaszcza w obszarze wsparcia dla przedsiębiorców. Dziedziny, w których będą stosowane Instrumenty finansowe wyznaczone zostaną na podstawie zleconych przez MRR badań.
3. Fundusze europejskie na transport będą skoncentrowane na modernizacji kolei, budowie i modernizacji kluczowych połączeń komunikacyjnych, np. autostrad, dróg ekspresowych i głównych dróg krajowych. Zmniejszą się przede wszystkim nakłady na drogi lokalne.
4. Szczególnie potraktowane będzie województwo mazowieckie. Po 2013 r. będzie pierwszym polskim regionem, który w unijnej klasyfikacji opuści kategorię regionów najslabiej rozwiniętych, co oznacza, że będą w nim obowiązywać inne zasady wsparcia. Ponieważ jednak to jest głównie efekt zamożności Warszawy (różnice w wielkości PKB per capita między Warszawą a najbiedniejszymi powiatami Mazowsza to proporcja 4:1), wsparcie dla tej części Mazowsza, która nie wchodzi w skład metropolii warszawskiej, będzie maksymalnie zbliżone do zasad obowiązujących w innych regionach.
5. Wzrosną wydatki na innowacyjność gospodarki oraz na cele związane z gospodarką niskoemisyjną.
6. Możliwe będzie wdrażanie dwufunduszowych Regionalnych Programów Operacyjnych, tj. współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (wsparcie typowo inwestycyjne) i Europejskiego Funduszu Społecznego (inwestycje miękkie, np. szkolenia, środki na własną firmę). W obecnej perspektywie nie było takich programów. Środki z obu funduszy będą się uzupełniać i pozwolą na bardziej kompleksowe działania.
7. Fundusze będą bardziej skoncentrowane tematycznie (inwestujemy tylko i wyłącznie w dziedziny ważne z punktu widzenia rozwoju kraju).
8. Fundusze będą „szyte na miarę” dla konkretnych obszarów, tzn. wspierać to co jest w nich najlepsze (mocne strony) oraz rozwiązywać ich specyficzne problemy. Wsparcie wykraczać będzie poza granice administracyjne, będzie skierowane do obszarów powiązanych ze sobą, dla

których zidentyfikowano wspólne szanse i problemy. Przykładowo, wsparcie obejmować będzie miasta i ich obszary funkcjonalne (czyli inne samorzady, które są powiązane z miastem – np. ludzie dojeżdżają do miasta do pracy).

9. Pojawią się nowe, niestosowane dotychczas instrumenty terytorialne, np. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (inwestycje realizowane na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych – np. w transport publiczny, rewitalizację) oraz Rozwój Kierowany przez Społeczność Lokalną (inicjatywy podejmowane przez społeczności lokalne).

Samorząd Starogardu Gdańskiego w takich instrumentach upatruje szansę dla dalszego rozwoju miasta i realizacji założeń Strategii Rozwoju.

6. ANALIZA SWOT - mocne i słabe strony

Mocne strony	Słabe strony
Ludność	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ludność w wieku produkcyjnym stanowi największą grupę mieszkańców miasta [63 %], ➤ Dodatni przyrost naturalny [w 2011 roku urodziło się 85 osób więcej niż zmarło]. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Systematyczny spadek liczby mieszkańców spowodowany migracją, ➤ Malejąca liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym [od 2006 r. do 2011 r. odnotowano spadek o 1,37 %]. ➤ Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrasta [od 2006 r. do 2011 r. nastąpił wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o 0,88 %], ➤ Ujemne saldo migracyjne [w 2011 roku wyniosło – 440 osób].
Drogi i komunikacja	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powstanie ul. Unii Europejskiej wraz z mostem przez rzekę Wierzycę, ➤ Przebudowa i modernizacja drogi krajowej nr 22 przebiegającej przez miasto, ➤ Dobre skomunikowanie i nowoczesny tabor komunikacji publicznej w mieście, ➤ Systematyczne „utwardzanie” dróg w mieście. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 35 % dróg publicznych w mieście nie posiada twardej nawierzchni, ➤ Zły stan techniczny dróg, ➤ Zbyt mała przepustowość sieci drogowej, ➤ Brak obwodnicy miasta na drodze krajowej nr 22, ➤ Niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych i brak ich skomunikowania, ➤ Niedostateczna liczba miejsc parkingowych.

Mieszkalnictwo	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stosunkowo duża liczba mieszkań indywidualnych oddanych do użytku stanowiąca 89,73 % ogółu oddanych mieszkań w latach 2002 - 2011, ➤ Istnienie spółdzielni mieszkaniowej w mieście, ➤ Przejęcie działalności Zarządu Budynkami Mieszkalnymi w Starogardzie Gdańskim przez Towarzystwo Budownictwa Społecznego Ziemi Kociewskiej sp. z o. o. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Znikoma liczba mieszkań budowanych na wynajem i sprzedaż stanowiąca 3 % ogółu mieszkań oddanych do użytku w latach 2002 - 2011, ➤ Niewystarczająca powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych przeznaczonych na budownictwo mieszkaniowe, ➤ Niskie wykorzystanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, ➤ Brak inicjatywy spółdzielni mieszkaniowej w zakresie budowy nowych mieszkań, ➤ Przewaga budownictwa indywidualnego zwiększa koszt budowy infrastruktury miejskiej.
Gospodarka	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Duża mobilność mieszkańców, ➤ Duża przedsiębiorczość mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Słaba oferta inwestycyjna, ➤ Spekulacyjny wykup nieruchomości i terenów inwestycyjnych w mieście, ➤ Malejąca siła nabywcza mieszkańców, ➤ Niskie zainteresowanie podmiotów zewnętrznych inwestowaniem w mieście, ➤ Recesja gospodarcza w mieście.
Zaopatrzenie miasta w ciepło i gaz	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Duże rezerwy produkcyjne energii cieplnej w mieście, ➤ Systematyczne powiększanie sieci ciepłowniczej w mieście, ➤ Systematyczne ograniczanie źródeł ciepła na paliwa stałe. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost opłat za energię ciepłą, ➤ Przewaga indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe.

Gospodarka wodno - ściekowa	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Blisko 100 % mieszkańców korzysta z sieci wodociągowej, ➤ 97 % mieszkańców korzysta z sieci kanalizacji sanitarnej, ➤ Posiadanie wysokowydajnej oczyszczalni ścieków, ➤ Bardzo dobra jakość wody pitnej, ➤ Duże zasoby bardzo dobrej jakości wody pitnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 3 % mieszkańców miasta jest pozbawionych możliwości korzystania z kanalizacji sanitarnej, ➤ Niewystarczające pokrycie miasta siecią kanalizacji deszczowej, ➤ Brak rozdziału sieci sanitarnej i deszczowej ➤ Zły stan techniczny infrastruktury starego miasta, ➤ Systematyczne podtopienia części ulic w czasie gwałtownych nawałnic, ➤ Brak wystarczającego oczyszczenia wód opadowych.
Gospodarka odpadami	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Funkcjonowanie nowoczesnego Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych „Stary Las”, w którym Gmina Miejska Starogard Gdański jest głównym udziałowcem, ➤ Nowoczesny system zarządzania gospodarką odpadami. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost opłat za wywóz śmieci, ➤ Niewystarczający stan organizacyjny selekcji odpadów, ➤ Niewystarczająca edukacja ekologiczna mieszkańców.
Edukacja	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zadowalający poziom kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjach w porównaniu do regionu i kraju, ➤ Modernizacja szkół i przedszkoli w Starogardzie Gdańskim, ➤ Szkoły gimnazjalne i podstawowe są dostępne i przystosowane dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, ➤ Pomocna rola organizacji pozarządowych w wyrównywaniu szans dzieci i młodzieży, ➤ Wystarczająca sieć szkół 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niewystarczające dostosowanie szkolnictwa ponadgimnazjalnego do rynku pracy, ➤ Słabo rozwinięta sieć opieki nad dziećmi poniżej 3 roku życia, ➤ Niewystarczające wyposażenie pomocy dydaktycznych w szkołach gimnazjalnych i podstawowych dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, ➤ Niewystarczające przygotowanie dydaktyczne części nauczycieli.

<p>podstawowych i gimnazjalnych ,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Funkcjonowanie w mieście szkoły wyższej, ➤ Bogata oferta kształcenia dla dorosłych, ➤ Bogata oferta zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach, ➤ Szeroka oferta opieki przedszkolnej w sektorze prywatnym, ➤ Rozbudowana oferta NGO w sferze edukacyjno - wychowawczej, ➤ Wysoko wykwalifikowana kadra pedagogiczna, ➤ Efektywne wykorzystanie bazy dydaktycznej. 	
Kultura, sport, rekreacja	
KULTURA	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Starogard Gdański kulturalną stolicą Kociewia, ➤ Termomodernizacja i przystosowanie Starogardzkiego Centrum Kultury do obsługi osób niepełnosprawnych, ➤ Funkcjonowanie Uniwersytetu III Wieku, ➤ Aktywny udział organizacji pozarządowych w tworzeniu oferty kulturalnej w mieście, ➤ Funkcjonowanie w mieście biblioteki, muzeum, kina i Centrum Kultury, ➤ Nowoczesna siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak odpowiednich placów i obiektów w mieście do organizacji imprez masowych, ➤ Przystarzałe technicznie Kino „Sokół”, ➤ Niewystarczająca koordynacja oferty kulturalnej, ➤ Brak markowej imprezy kulturalnej, ➤ Niewystarczające narzędzia promocyjne imprez kulturalnych.

SPORT I REKREACJA	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Duża aktywność sportowa mieszkańców w klubach sportowych, ➤ Funkcjonowanie w mieście nowoczesnego, zmodernizowanego ośrodka sportu, ➤ Duża aktywność organizacji pozarządowych w zakresie sportu i rekreacji, ➤ Dobrze rozwinięta sieć obiektów sportowych, ➤ Przez Starogard Gdański przebiegają szlaki turystyczne piesze, rowerowe, samochodowe oraz trasa turystyczna „Korona i Krzyż” i Szlak Deyny, ➤ Rozgrywki sportowe koszykówki w ekstraklasie, ➤ Wysoka ranga biegów Szpęgawskiego i Kociewskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych i brak ich skomunikowania, ➤ Brak produktu flagowej atrakcji turystycznej, ➤ Zły stan techniczny placów zabaw, ➤ Niewystarczająca koordynacja oferty sportowej i rekreacyjnej, ➤ Brak bazy sportowej przy części szkół w mieście, ➤ Niewystarczająca narzędzia promocji imprez sportowych i rekreacyjnych, ➤ Słabe wykorzystanie obiektów ośrodka sportu.
Ochrona zdrowia	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koncentracja w mieście placówek ochrony zdrowia obsługujących powiat i region, ➤ Bardzo dobrze wyposażony Szpitalny Oddział Ratunkowy. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zły stan techniczny i ekonomiczny lecznictwa zamkniętego, ➤ Słaba dostępność specjalistyki w lecznictwie otwartym, ➤ Niewystarczająca profilaktyka przeciwdziałania chorobom nowotworowym, ➤ Brak współpracy z powiatem w zakresie powstania hospicjum stacjonarnego.
Pomoc Społeczna	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dynamiczny rozwój pracy socjalnej i kontraktów socjalnych na rzecz funkcjonowania w środowisku klientów objętych pomocą, ➤ Bardzo dobra współpraca 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak wspólnych rejestrów obsługi osób potrzebujących, ➤ Wzrost liczby beneficjentów korzystających z pomocy społecznej,

<p>z instytucjami zewnętrznymi i organizacjami pozarządowymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wykształcona i kompetentna kadra, ➤ Baza bez barier architektonicznych, ➤ Różnorodność form pomocy usługowej, ➤ Warsztaty terapii zajęciowej i inne formy działalności prowadzone przez organizacje pozarządowe. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niewystarczająca baza lokalowa dla organizacji pozarządowych.
Bezpieczeństwo i porządek publiczny	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nowa siedziba Policji w Starogardzie Gdańskim, ➤ Funkcjonowanie Straży Miejskiej w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w mieście, ➤ Sprawne działanie służb straży pożarnej w mieście, ➤ Niski poziom przestępczości wśród nieletnich (8,8 % ogółu w 2011 r.). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak wystarczającego monitoringu w mieście w miejscach szczególnie niebezpiecznych i duża awaryjność, ➤ Duża liczba wypadków drogowych na ulicach: Lubichowskiej, Gdańskiej i Niepodległości, ➤ Niewystarczające wyposażenie Straży Miejskiej, ➤ Brak właściwej współpracy Straży Miejskiej i Policji w zakresie bezpieczeństwa i obsługi monitoringu.
Rynek Pracy	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Duży zasób siły roboczej, ➤ Projekty realizowane przez urząd pracy w zakresie aktywizacji bezrobotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wysoki wskaźnik bezrobocia w mieście wśród kobiet (w 2011 r. ok. 12,4 %), ➤ Wysoka liczba osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku (78,84 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Starogardu Gd. w Powiatowym Urzędzie Pracy), ➤ Wysokie bezrobocie wśród osób młodych (47,88 % ogółu bezrobotnych zarejestrowanych mieszkańców miasta w PUP).

7. ANALIZA SWOT - Szanse i zagrożenia

szanse	zagrożenia
Ludność	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Napływ ludności spoza miasta, ➤ Powrót emigracji zarobkowej. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Drenaż młodych, wykształconych (specjalistów) mieszkańców miasta, ➤ Starzenie się społeczeństwa.
Drogi i komunikacja	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dostępność środków finansowych z UE na poprawę infrastruktury drogowej, ➤ Dogodne położenie komunikacyjne miasta, ➤ Planowana budowa obwodnicy. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pogarszający się stan dróg, ➤ „Zakorkowanie” miasta spowodowane dużym ruchem tranzytowym, ➤ Marginalizacja Starogardu Gdańskiego przez PKP, ➤ Zmniejszająca się ilość połączeń PKS z i do Starogardu Gdańskiego, ➤ Brak obwodnicy.
Mieszkalnictwo	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wysoka rentowność budownictwa mieszkaniowego, ➤ Planowane przygotowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nadmierny wzrost cen rynkowych mieszkań, ➤ Niższa cena działek budowlanych poza miastem, ➤ Niska aktywność inwestycyjna podmiotów prywatnych i spółdzielni mieszkaniowych.
Gospodarka	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Napływ inwestorów gospodarczych, ➤ Korzystne położenie miasta przyrodniczo – turystycznie, ➤ Możliwość pozyskania środków finansowych z UE na uzbrojenie terenów pod inwestycje przemysłowe, ➤ Możliwość pozyskania środków 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Napływ uciążliwych inwestycji do miasta, ➤ Pogorszenie koniunktury w gospodarce Polski, ➤ Duże tereny inwestycyjne poza miastem (Swaróżyn), ➤ Zmniejszanie się sektora produkcji w stosunku do handlu.

finansowych z UE na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.	
Zaopatrzenie miasta w ciepło i gaz	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwość pozyskania dofinansowania na upowszechnienie alternatywnych źródeł energii. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak współpracy między właścicielami źródeł ciepła, ➤ Odcięcie dostaw gazu przez dostawców, ➤ Wzrost cen paliw kopalnych.
Gospodarka wodno-ściekowa	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwość pozyskania środków finansowych z UE na rozwój infrastruktury wodnokanalizacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ulewne deszcze powodujące podtopienia miasta.
Gospodarka odpadami	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bliska lokalizacja nowoczesnego Zakładu Utylizacji Odpadów „Stary Las”, ➤ Rekultywacja wysypiska śmieci w Linowcu. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwość wystąpienia zakłóceń w pracy Zakładu Utylizacji Odpadów „Stary Las”.
Edukacja	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwość pozyskania środków finansowych z UE na projekty edukacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dynamiczne zmiany w zapotrzebowaniu na ofertę edukacyjną w zakresie przygotowania do zawodu, ➤ Niestabilność systemu edukacji.
Kultura	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwość pozyskania środków finansowych z UE na przedsięwzięcia kulturalne, ➤ Zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Marginalizacja miasta pod względem kulturalnym w regionie, ➤ Spadek możliwości finansowania kultury, ➤ Zubożenie oferty kulturalnej w mieście.
Sport i rekreacja	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwość promowania miasta poprzez organizację wysokich rangą ogólnopolskich zawodów 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opóźnienia w modernizacji placów zabaw, ➤ Wycofanie drużyny koszykarskiej z

<p>sportowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwość rozwoju sportu na wysokim poziomie w oparciu o przygotowaną bazę obiektów sportowych. 	<p>rozgrywek w ekstraklasie,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Spadek możliwości finansowania sportu.
Ochrona zdrowia	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwość pozyskania środków finansowych na ochronę zdrowia z UE. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zamknięcie szpitala św. Jana, ➤ Drenaż lekarzy i specjalistów medycznych z miasta, ➤ Brak stabilności w polityce państwa w zakresie ochrony zdrowia, ➤ Niedostateczne finansowanie świadczeń zdrowotnych przez państwo, ➤ Niedostateczna edukacja prozdrowotna państwa.
Pomoc Społeczna	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwość pozyskania środków finansowych na pomoc społeczną z UE. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ubożenie społeczeństwa i utrzymujące się bezrobocie w regionie, ➤ Niedostateczna polityka prorodzinna państwa.
Bezpieczeństwo i porządek publiczny	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ogólnopolski program dotyczący pomiaru prędkości oraz walki z pijanymi kierowcami, ➤ Możliwość pozyskania środków z funduszy europejskich na monitoring. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost natężenia ruchu drogowego, ➤ Pogłębianie się zjawisk patologicznych w regionie.
Rynek pracy	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powrót emigracji zarobkowej do miasta, ➤ Pozyskanie nowych inwestorów tworzących miejsca pracy, ➤ Możliwość dofinansowania z środków UE programów skierowanych do osób bezrobotnych na ich aktywizację zawodową. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Likwidacja dużych zakładów przemysłowych w mieście w wyniku zawirowań gospodarczych w kraju i na świecie.

8. Misja

Starogard Gdański – miasto atrakcyjne dla mieszkańców, inwestorów i gości, efektywne w wykorzystaniu zasobów i położenia geograficznego.

Priorytety rozwojowe Starogardu Gdańskiego

Misja zostanie wypełniona poprzez realizację priorytetów rozwojowych, czyli celów równoważnych i współzależnych.

Strategiczne cele rozwojowe Starogardu Gdańskiego

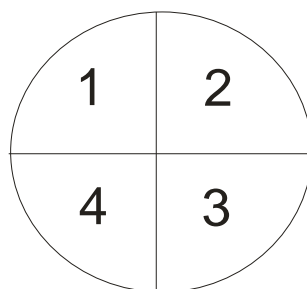
Główne cele rozwoju:

Cel główny – 1. Poprawa warunków osiedleńczych w mieście

Cel główny – 2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta

Cel główny – 3. Poprawa infrastruktury miasta

Cel główny – 4. Rozwój społeczny

Realizacja głównych celów rozwojowych przyczyni się do:

- poprawy warunków osiedleńczych i życia mieszkańców, aby zahamować ich odpływ z miasta i przyciągnąć nowych,
- wykorzystania współpracy międzynarodowej i doświadczeń innych miast, zwłaszcza w Regionie Morza Bałtyckiego, a także funduszy Unii Europejskiej do poprawy atrakcyjności i promocji miasta,
- współpracy z gminami Kociewia i Obszaru Dolnej Wisły na rzecz lepszego gospodarczego wykorzystania tradycji kulturowych, historycznych i walorów turystycznych regionu,
- rozwoju oferty inwestycyjnej na terenie miasta oraz Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
- poprawy powiązań komunikacyjnych z Trójmiastem i Tczewem,
- polepszenia i rozszerzenia oferty edukacyjnej, z naciskiem na znajomość języków obcych,
- poprawy sytuacji na rynku pracy – zmniejszenie bezrobocia.

9. Cele i działania

Cel główny -1. Poprawa warunków osiedleńczych w mieście

Cel szczegółowy 1.1	Zwiększenie oferty budownictwa mieszkaniowego
Opis celu	<p>Zaspokojenie potrzeb rynku mieszkaniowego w mieście nastąpi poprzez budowę mieszkań w zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej realizowanej przez spółdzielnie mieszkaniowe, gminę i inne podmioty.</p> <p>W realizacji celu stawia się na jakość rozwiązań urbanistyczno - architektonicznych w tym ukształtowanie przestrzeni wspólnych. Będzie się dążyć do poprawy komfortu zamieszkania w istniejących obszarach zabudowy mieszkaniowej.</p>
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie terenów pod mieszkalnictwo. 2. Zdiagnozowanie potrzeb i realizacja budownictwa socjalnego w zakresie wykorzystania substancji odtworzonej. 3. Przygotowanie akcji marketingowej dla poszczególnych terenów zabudowy. 4. Wspieranie rozwiązań efektywnych energetycznie w budownictwie. 5. Dbłość o wysoki standard rozwiązań urbanistycznych. 6. Poprawa klimatu akustycznego i estetycznego w obszarach zabudowy mieszkaniowej.
Mierniki efektów	<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia przygotowanych terenów pod zabudowę mieszkaniową, - liczba oddanych mieszkań, - liczba oddanych mieszkań socjalnych, - liczba akcji marketingowych w zakresie promocji terenów pod zabudowę mieszkaniową, - powierzchnia nowych terenów zielonych, - liczba nasadzeń drzew i krzewów w terenach publicznych.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, podmioty realizujące zabudowę mieszkaniową.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, budżety podmiotów realizujących zabudowę mieszkaniową.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Wydział Planowania i Urbanistyki, Wydział Gospodarki Gruntami, Geodezji i Rolnictwa, Wydział Techniczno - Inwestycyjny, Referat Lokalowy, Wydział Rozwoju.

Cel szczegółowy 1.2	Budowanie marki miasta
Opis celu	Realizacja celu będzie polegała na pozycjonowaniu miasta w roli lidera subregionalnego, ośrodka życia kulturalnego i gospodarczego, posiadającego kompetencje w dostarczaniu zdrowego, ekologicznego stylu życia.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kapitalizacja i aktywne wykorzystanie istniejących zasobów miasta (natura, kultura, historia, gospodarka, sport). 2. Stworzenie zintegrowanego systemu informacji miejskiej. 3. Wykorzystanie potencjału regionu bogatego w „zielone” atrakcje. 4. Integracja społeczności lokalnej wokół działań związanych z budową marki miasta. 5. Promowanie flagowych produktów turystycznych.
Mierniki efektów	<ul style="list-style-type: none"> - liczba skapitalizowanych i wykorzystanych zasobów miasta, - wielkość nakładów finansowych skierowanych na wsparcie potencjału regionu (w tym „zielone” atrakcje), - liczba obiektów infrastrukturalnych umożliwiających aktywny zdrowy wypoczynek, - liczba „zielonych” atrakcji, obiektów przyrodniczych, - liczba działań i produktów marketingowych zrealizowanych w obszarze budowy marki miasta, - liczba flagowych produktów turystycznych.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, partnerzy w przedsięwzięciu, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, środki zewnętrzne.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Wydział Spraw Społecznych, Wydział Promocji i Współpracy Zagranicznej, Pełnomocnik Prezydenta ds. Organizacji Pozarządowych i Osób Niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy 1.3	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miasta
Opis celu	Kompleksowa rewitalizacja historycznego centrum Starogardu Gdańskiego poprzez poprawę wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich, warunków życia i rozwoju społeczności lokalnej oraz zachowanie usługowo – handlowego charakteru Starego Miasta.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Okresowa aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji. 2. Przygotowanie dokumentacji projektowo – wykonawczej projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. 3. Realizacja projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
Mierniki efektów	<ul style="list-style-type: none"> – liczba prowadzonych działań, – liczba beneficjentów objętych działaniami rewitalizacyjnymi.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, inne podmioty uczestniczące w procesie rewitalizacji.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, fundusze strukturalne, fundusze prywatne.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Wydział Planowania i Urbanistyki, Wydział Techniczno - Inwestycyjny, Wydział Spraw Społecznych, Wydział Rozwoju.

Cel szczegółowy 1.4	Ochrona dziedzictwa kulturowego miasta
Opis celu	Zachowanie, utrwalenie, podkreślenie tożsamości miasta oraz aktywizacja obywatelska, społeczna i zawodowa mieszkańców.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja programu opieki nad zabytkami. 2. Utrwalenie wartości dziedzictwa kulturowego w świadomości mieszkańców i promocja środowiska kulturowego. 3. Wspieranie aktywności lokalnej społeczności na rzecz ochrony środowiska kulturowego.
Mierniki efektów	<ul style="list-style-type: none"> – aktualizacja gminnej ewidencji zabytków, – liczba przeprowadzonych remontów obiektów zabytkowych, – liczba projektów i przedsięwzięć utrwalających i promujących wartości dziedzictwa kulturowego.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, partnerzy zewnętrzni, organizacje pozarządowe, inwestorzy prywatni.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, środki zewnętrzne.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	<p>Wydział Techniczno - Inwestycyjny Wydział Planowania i Urbanistyki Wydział Spraw Społecznych, Wydział Rozwoju, Wydział Promocji i Współpracy Zagranicznej, Pełnomocnik Prezydenta ds. Organizacji Pozarządowych i Osób Niepełnosprawnych.</p>

Cel główny – 2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta

Cel szczegółowy 2.1	Poprawa warunków dla działalności inwestycyjnej w mieście
Opis celu	Wspieranie inwestycji przemysłowych w tym wysokich technologii oraz innych przedsięwzięć nie wymagających wyodrębnienia stref zabezpieczających przed uciążliwościami.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowanie terenów pod inwestycje. 2. Pozyskiwanie inwestorów i stworzenie programu na rzecz promocji terenów inwestycyjnych. 3. Rozwój bazy informacji o ofertach inwestycyjnych. 4. Wyznaczenie i przygotowanie terenów inwestycyjnych we współpracy z innymi jednostkami administracji.
Mierniki efektów	<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia terenów przygotowanych pod inwestycje, - liczba nowych inwestycji w mieście, - liczba nowych miejsc pracy w mieście, - liczba ofert inwestycyjnych.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, partnerzy w procesie przygotowania terenów pod inwestycje, Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna, Agencja Rozwoju Pomorza, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Invest in Pomerania.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, Budżet partnerów, fundusze strukturalne.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Wydział Gospodarki Gruntami, Geodezji i Rolnictwa, Wydział Planowania i Urbanistyki, Wydział Techniczno - Inwestycyjny, Wydział Organizacyjny (informatycy), Wydział Rozwoju.

Cel szczegółowy 2.2	Stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej
Opis celu	Wspieranie działalności gospodarczej przedsiębiorstw funkcjonujących w Starogardzie Gdańskim.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lobbowanie na rzecz wzrostu liczby połączeń kolejowych na odcinku Tczew - Starogard Gdański. 2. Lobbowanie na rzecz przedłużenia linii SKM do Starogardu Gdańskiego. 3. Kreowanie przyjaznej polityki podatkowej dla rozwoju lokalnych mikro i małych przedsiębiorstw. 4. Utworzenie ośrodka wspierania przedsiębiorczości.
Mierniki efektów	<ul style="list-style-type: none"> - liczba połączeń kolejowych na odcinku Tczew - Starogard Gdański, - liczba podjętych działań w zakresie przedłużenia linii SKM do Starogardu Gdańskiego, - liczba podmiotów gospodarczych w Starogardzie Gdańskim, - nakłady finansowe na utworzenie ośrodka wspierania przedsiębiorczości.
Podmioty uczestniczące	Samorządy gospodarcze w Starogardzie Gdańskim, Gmina Miejska Starogard Gdański.
Źródła finansowania	Budżety podmiotów zrzeszonych w samorządzie gospodarczym, Budżet gminy miejskiej, fundusze strukturalne.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Wydział Techniczno - Inwestycyjny, Wydział Finansowy.

Cel główny – 3. Poprawa infrastruktury miasta

Cel szczegółowy 3.1	Budowa dróg oraz wdrażanie usprawnień komunikacyjnych w mieście
Opis celu	Systematyczne utwardzanie dróg publicznych oraz budowa nowych, w tym obwodnicy drogi krajowej nr 22. W pierwszej kolejności utwardzane będą drogi związane z potencjalnym rozwojem przedsiębiorczości i mieszkalnictwa wielorodzinnego, z uwzględnieniem współczesnych standardów technicznych i estetycznych.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa nowych dróg w ramach poprawy planu komunikacyjnego. 2. Program utwardzenia dróg publicznych w mieście. 3. Modernizacja i remont dróg i mostów w mieście. 4. Inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć mających na celu budowę obwodnicy Starogardu Gdańskiego. 5. Budowa węzła integracyjnego.
Mierniki efektów	<ul style="list-style-type: none"> - długość oddanych nowych dróg do użytku, - długość zmodernizowanych i wyremontowanych dróg w mieście, - wzrost przepustowości komunikacyjnej w mieście, - ilość działań wspierających budowę obwodnicy Starogardu Gdańskiego, - zakres zrealizowanych działań mających na celu budowę węzła integracyjnego.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, partnerzy w przedsięwzięciu, zarządcy dróg.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, budżety zarządców dróg, budżet partnerów, fundusze strukturalne.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Wydział Techniczno Inwestycyjny, Wydział Panowania i Urbanistyki, Wydział Rozwoju.

Cel szczegółowy 3.2	Rozbudowa infrastruktury wodno- ściekowej
Opis celu	Podłączenie możliwie największej liczby mieszkań w mieście do sieci wodociągowej oraz uzupełnienie braków w pokryciu miasta siecią kanalizacji sanitarnej i deszczowej, przeciwdziałanie podtopieniom poprzez modernizację kanalizacji deszczowej i retencję wód opadowych.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowa sieci wodociągowej. 2. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej. 3. Przeciwdziałanie podtopieniom poprzez modernizację kanalizacji deszczowej.
Mierniki efektów	<ul style="list-style-type: none"> - liczba nowych podłączeń wodociągowych, - liczba nowych podłączeń do kanalizacji, - długość wybudowanej sieci wodociągowej, - długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej, - długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „STAR WIK” – Sp. z o.o.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, budżet Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji „STAR WIK” – Sp. z o.o., fundusze strukturalne, inne fundusze.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Wydział Techniczno – Inwestycyjny, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „STAR WIK” – Sp. z o.o., Wydział Rozwoju.

Cel szczegółowy 3.3	Ochrona środowiska
Opis celu	Upowszechnienie wśród mieszkańców świadomości ekologicznej i wprowadzenie skutecznych metod gospodarowania odpadami. Starogard Gdański posiada duże rezerwy energii cieplnej wytwarzanej przez elektrociepłownię oraz kotłownię sięgające 50 % ich możliwości wytwórczych. W celu polepszenia rentowności ich działania i poprawy jakości powietrza w mieście dążenie do podłączenia jak największej ilości budynków do sieci ciepłowniczej w mieście.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Segregacja i recykling odpadów. 2. Organizacja imprez, wydarzeń, szkoleń podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców. 3. Wspieranie energooszczędnych form ogrzewania mieszkań oraz działań mających na celu rozbudowę sieci ciepłowniczej i gazowej. 4. Termomodernizacja budynków.
Mierniki efektów	<ul style="list-style-type: none"> - procent odpadów utylizowanych, - procent segregowanych odpadów, - procent odzyskanych odpadów do ponownego przetworzenia, - liczba podjętych działań podnoszących świadomość ekologiczną, - liczba budynków w mieście podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej, - liczba budynków po modernizacji systemu ogrzewania na ekologiczne, - liczba budynków objętych termomodernizacją.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych „Stary Las” Sp. z o.o, inne podmioty zajmujące się gospodarką odpadami, Związek Gmin Wierzyca, Zakład Energetyki Ciepłej „STAR-PEC” – Sp. z o.o.; Elektrociepłownia Starogard Sp. z o.o.
Źródła finansowania	Budżet gmin wchodzących w skład spółki ZUOK „Stary Las” sp. z o. o., Budżet Gminy Miejskiej Starogard Gdański, budżet Związku Gmin Wierzyca, fundusze strukturalne, budżety innych podmiotów zajmujących się gospodarką odpadami, budżet Zakładu Energetyki Ciepłej „STAR-PEC” – Sp. z o.o., ECS Starogard Gdański Sp. z o.o., inne źródła finansowania.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Wydział Techniczno – Inwestycyjny, Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych „Stary Las” Sp. z o.o., Związek Gmin Wierzyca, Inne podmioty zajmujące się gospodarką odpadami, Wydział Rozwoju, podmioty prywatne.

Cel szczegółowy 3.4	Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
Opis celu	Zapewnienie powszechnego, szybkiego i bezpiecznego dostępu do wiedzy, usług elektronicznych oraz informacji oferowanych poprzez Internet dla mieszkańców i turystów, a także instytucji życia publicznego po jak najniższych kosztach. Zmniejszenie dysproporcji w zakresie dostępu i wykorzystania Internetu oraz innych technik informacyjnych na obszarze miasta.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie punktów bezpłatnego, ogólnodostępnego internetu w miejscach publicznych. 2. Rozwijanie funkcji interaktywnych geoportalu. 3. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu.
Mierniki efektów	<ul style="list-style-type: none"> - liczba punktów dostępu do bezpłatnego internetu, - liczba funkcji interaktywnych geoportalu, - liczba osób objętych działaniem przeciw wykluczeniu cyfrowemu.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, partnerzy w przedsięwzięciu.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, budżet powiatu, fundusze strukturalne
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Wydział Techniczno – Inwestycyjny, Wydział Organizacyjny, Wydział Spraw Społecznych, Wydział Rozwoju.

Cel główny – 4. Rozwój społeczny

Cel szczegółowy 4.1	Jakość kształcenia
Opis celu	Poprawa stanu technicznego szkół i placówek oświatowych w mieście, poprawa jakości kształcenia. Prowadzenie zajęć wyrównawczych dla uczniów z dysfunkcjami rozwojowymi i zajęć poszerzających horyzonty oraz zainteresowania dla uczniów szczególnie uzdolnionych. Aktywizacja osób starszych w zakresie edukacji.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja obiektów oświatowych. 2. Modernizacja miasteczka ruchu drogowego przy Publicznym Gimnazjum nr 2. 3. Utrzymanie dostępności przedszkoli. 4. Projekty edukacyjne i wielopokoleniowe.
Mierniki efektów/efekty	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zmodernizowanych obiektów oświatowych, - powierzchnia zmodernizowanych obiektów oświatowych, - liczba wybudowanych lub zmodernizowanych placów zabaw w szkołach, - liczba zajęć pozalekcyjnych, - liczba dzieci biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych, - nakłady finansowe na modernizację miasteczka ruchu drogowego, - zmodernizowane miasteczko ruchu drogowego, - liczba osób starszych aktywnie uczestniczących w życiu społecznym miasta.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, szkoły podstawowe , gimnazja publiczne i placówki oświatowe w Starogardzie Gdańskim, organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, fundusze strukturalne, inne fundusze.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	<p>Wydział Techniczno-Inwestycyjny. Wydział Spraw Społecznych. Wydział Rozwoju. Starogardzkie Centrum Kultury (Uniwersytet III wieku). Szkoły podstawowe, gimnazja i placówki oświatowe.</p>

Cel szczegółowy 4.2	Poprawa infrastruktury sportowo- rekreacyjnej w mieście
Opis celu	Modernizacja istniejących obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz budowa nowych obiektów, rozwój sportu i rekreacji. Dostosowanie rzeki Wierzycy do aktywnego wypoczynku oraz wzrost wykorzystania terenów zielonych.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa ścieżek rowerowych i ich skomunikowanie. 2. Budowa i modernizacja sal, boisk i placów zabaw. 3. Przystosowanie szlaku wodnego rzeki Wierzycy do rekreacji. 4. Zagospodarowanie terenów zielonych. 5. Projekty sportowe i rekreacyjne.
Mierniki efektów/efekty	<ul style="list-style-type: none"> - liczba nowych obiektów sportowych i rekreacyjnych, - liczba zmodernizowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych, - liczba imprez sportowych i rekreacyjnych, - liczba imprez promujących aktywny wypoczynek na świeżym powietrzu, - wielkość dofinansowania i liczba dofinansowanych projektów.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Powiat Starogardzki, spółdzielnie mieszkaniowe, organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, budżet spółdzielni mieszkaniowych, budżet powiatu, fundusze strukturalne, środki prywatne.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Ośrodek Sportu i Rekreacji. Wydział Rozwoju. Wydział Spraw Społecznych. Wydział Techniczno - Inwestycyjny. Wydział Planowania i Urbanistyki. Wydział Promocji i Współpracy Zagranicznej.

Cel szczegółowy 4.3	Poprawa infrastruktury obiektów kultury w mieście
Opis celu	Poprawa standardu obiektów kultury i utworzenie miejsc przystosowanych do organizacji imprez masowych.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja obiektu kina miejskiego. 2. Modernizacja Starogardzkiego Centrum Kultury. 3. Budowa amfiteatru. 4. Przystosowanie placu do organizacji imprez masowych. 5. Projekty z zakresu kultury.
Mierniki efektów	<ul style="list-style-type: none"> - nakłady na działania modernizujące obiekt kina miejskiego, - nakłady na działania modernizacyjne SCK, - nakłady na budowę amfiteatru i przystosowanie placu do organizacji imprez masowych, - liczba projektów z zakresu kultury.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, Starogardzkie Centrum Kultury, instytucje kultury, organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, fundusze strukturalne, inne fundusze.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Wydział Techniczno - Inwestycyjny, Wydział Rozwoju, Wydział Spraw Społecznych, Starogardzkie Centrum Kultury, Wydział Promocji i Współpracy Zagranicznej.

Cel szczegółowy 4.4	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Opis celu	Ograniczenie wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych poprzez odpowiednie przystosowanie przestrzeni publicznej i niwelowanie różnic społecznych.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Likwidacja barier architektonicznych. 2. Projekty społeczne.
Mierniki efektów	<ul style="list-style-type: none"> - liczba nowych urządzeń dla osób niepełnosprawnych, - liczba wprowadzonych usprawnień architektonicznych w przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych, - wielkość wsparcia i liczba wspartych projektów, - liczba osób uczestniczących w aktywizacji bezrobotnych.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, Starogardzkie Centrum Kultury, organizacje pozarządowe, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, fundusze strukturalne, inne fundusze.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Wydział Techniczno – Inwestycyjny, Wydział Rozwoju, Wydział Spraw Społecznych, Wydział Organizacyjny, Pełnomocnik Prezydenta ds. Organizacji Pozarządowych i Osób Niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy 4.5	Rozwój opieki zdrowotnej
Opis celu	Zapewnienie wysokich standardów opieki zdrowotnej poprzez diagnozowanie potrzeb i optymalizację oferty leczenia specjalistycznego, działania profilaktyczne i lobbowanie na rzecz utworzenia hospicjum powiatowego w Starogardzie Gdańskim, promocja zdrowego stylu życia oraz inspirowanie władz szpitala i jednostek leczenia otwartego do świadczenia ponadstandardowych usług medycznych.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności i jakości świadczonych usług medycznych dla seniorów. 2. Dostosowanie oferty otwartego leczenia specjalistycznego dla potrzeb mieszkańców. 3. Wsparcie działań partnerskich dla utworzenia hospicjum powiatowego. 4. Przedsięwzięcia komercyjne i pozyskiwanie inwestorów. 5. Projekty z zakresu ochrony zdrowia.
Mierniki efektów/efekty	<ul style="list-style-type: none"> - liczba specjalistów świadczących usługi medyczne dla seniorów, - powierzchnia/ liczba zmodernizowanych obiektów leczenia otwartego, - liczba poradni specjalistycznych w leczeniu otwartym, - liczba działań podjętych w celu utworzenia hospicjum powiatowego w Starogardzie Gdańskim, - liczba usług medycznych świadczonych komercyjnie, - liczba działań profilaktycznych.
Podmioty uczestniczące	Gmina Miejska Starogard Gdański, Powiat Starogardzki, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska i inne jednostki leczenia otwartego i zamkniętego, organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, budżet SP ZOZ i NZOZ.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Wydział Spraw Społecznych.

Cel szczegółowy 4.6	Bezpieczne miasto
Opis celu	Minimalizowania przestępczości w mieście, ograniczanie zagrożeń w ruchu drogowym oraz ograniczanie zagrożeń pożarowych i klęskami żywiołowymi w mieście.
Działania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeciwdziałanie przemocy i przestępstwom wśród nieletnich. 2. Rozbudowa sieci monitoringu miejskiego i jego obsługa przez Straż Miejską. 3. Edukacja w zakresie bezpieczeństwa.
Mierniki efektów/efekty	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przestępstw i wykroczeń wśród nieletnich, - ogólna liczba przestępstw w mieście, - liczba zdarzeń drogowych w mieście, - liczba punktów/obszarów w mieście pod stałym monitoringiem, - liczba działań edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa.
Podmioty uczestniczące	Publiczne Szkoły Podstawowe, Miejskie Przedszkola Publiczne, Straż Miejska, Gmina Miejska Starogard Gdański, Komenda Powiatowa Policji w Starogardzie Gdańskim, organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	Budżet gminy miejskiej, budżet Komendy Powiatowej Policji, inne fundusze.
Sposób realizacji/ osoba/jednostka odpowiedzialna merytorycznie	Komenda Powiatowa Policji w Starogardzie Gdańskim, Straż Miejska, Wydział Spraw Obywatelskich, Pełnomocnik Prezydenta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień, Wydział Spraw Społecznych.

10. Wizja Starogardu Gdańskiego w 2020 roku

Dostatnie i bezpieczne życie

Starogard Gdański jest atrakcyjnym miastem, oferującym trwałe, dobrze płatne miejsca pracy oraz mieszkania dostępne dla różnych grup dochodowych. Oferta usługowa, edukacyjna i kulturalna nie odbiega od standardu miast europejskich średniej wielkości. Okoliczne piękne i nieskażone tereny rekreacyjne służą mieszkańcom i licznym turystom.

Profil gospodarczy

Starogard Gdański jest ośrodkiem zróżnicowanego przemysłu i usług, szybko dostosowującym się do potrzeb inwestorów i oferującym im atrakcyjne lokalizacje. Wraz z Tczewem, Malborkiem, Sztumem, Kwidzynem, węzłem „Swarożyn” i „Ropuchy” oraz szybko urbanizującymi się obszarami wiejskimi stanowi południowy biegun rozwoju gospodarczego regionu pomorskiego.

Samorząd i współpraca dla rozwoju

Gmina Miejska Starogard Gdański współpracuje z Gminą Starogard Gdański (wiejską) i Powiatem Starogardzkim w zakresie planowania strategicznego i przestrzennego, ochrony środowiska, transportu publicznego, turystyki i rekreacji, wspierania przedsiębiorczości oraz promocji. W pełni wykorzystywane są możliwości wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Władze samorządowe, środowisko biznesu i organizacje społeczne Starogardu Gdańskiego opanowały umiejętność łączenia środków budżetowych i strukturalnych Unii oraz prywatnych dla realizacji ważnych przedsięwzięć gospodarczych i społecznych.

Starogard Gdański w sieci miast Kociewia i Obszaru Dolnej Wisły

W 2020 roku Starogard Gdański jest elementem dobrze powiązanej infrastruktury transportową i telekomunikacyjną sieci współpracujących i uzupełniających się ośrodków przemysłowo-usługowych Kociewia i Obszaru Dolnej Wisły. Jako kulturalna stolica Kociewia jest miastem o znaczeniu regionalnym o szerokich powiązaniach międzynarodowych.

Bliskość metropolii

Modernizacja międzynarodowych korytarzy transportowych zbliżyła Starogard Gdański do Warszawy, Berlina, i Kaliningradu. Powiązania komunikacyjne z Trójmiastem, Tczewem i Kwidzynie – dzięki autostradzie, regionalnej kolei, modernizacji dróg wojewódzkich oraz budowie mostu na Wiśle – zwiększają mobilność mieszkańców. Wokół węzła autostradowego „Swarożyn” koncentrują się podmioty gospodarcze i miejsca pracy związane z dystrybucją, logistyką i nowoczesnym przemysłem.

11. Procedura aktualizacji strategii rozwoju

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta Starogard Gdański 2013-2020 będzie polegać na wnoszeniu zmian i poprawek do przyjętego dokumentu. Zgłaszającymi mogą być:

- instytucje rządowe,
- instytucje samorządowe,
- instytucje gospodarcze,
- instytucje pozarządowe,
- osoby prawne i prywatne.

Procedura zatwierdzenia.

- Propozycje poprawek należy zgłaszać do Prezydenta Miasta w formie pisemnej z uzasadnieniem i podaniem sposobu realizacji.
- Wprowadzanie zmian i poprawek dokonuje Wydział Rozwoju, który przedstawia poprawiony dokument Prezydentowi Miasta.
- Prezydent aprobuje zaktualizowany dokument i przedstawia go Radzie Miejskiej do zatwierdzenia.
- Rada Miasta zatwierdza zaktualizowany dokument.

12. Monitoring realizacji strategii rozwoju

Monitoring strategii jest obserwacją realizacji celów i działań wynikających z następnych faz programowania rozwoju.

Monitoring realizacji strategii umożliwia:

1. Przedstawienie przez władze samorządowe rozliczenia środków publicznych przeznaczanych na rozwój.
2. Reagowanie na zmiany w otoczeniu.
3. Korektę działań nie przynoszących oczekiwanych efektów.

Monitoring wdrażania strategii służy do:

1. Obserwacji stanu zaawansowania projektów rozwojowych, umożliwiającą aktualną identyfikację problemów w ich realizacji.
2. Oceny zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację.
3. Weryfikacji zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków.
4. Kontroli postępu prac związanych z realizacją działań.

Monitoring prowadzi właściwa jednostka w strukturze Urzędu Miasta Starogard Gdański tj. Wydział Rozwoju sygnalizując Prezydentowi Miasta postęp prac nad strategią. Osoby odpowiedzialnie merytorycznie zobligowane są corocznie na ustne bądź pisemne wezwanie Prezydenta do przedstawienia postępu prac z realizacji działań wg poniższego wzoru:

Lp.	Cel/Działanie	Planowane środki finansowe	Wydatkowane środki finansowe	Miernik efektów	Opis realizacji działania

